

2017-09-29

s.registrator@regeringskansliet.se
s.fst@regeringskansliet.se

FSS yttrande över betänkandet Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre (SOU 2017:21)

Dnr S2017/02040/FST

Sammanfattning

Betänkandet SOU 2017:21 *Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre* är i Föreningen Sveriges Socialchefer (FSS) ögon ett synnerligen väl genomarbetat, långsiktigt och bra betänkande!

FSS uppskattar bland annat att den nationella kvalitetsplanen så tydligt och konsekvent tar sin utgångspunkt Socialtjänstlagens portalparagraf. En människosyn som bygger på varje människas lika värde, varje människas rätt att bestämma över sig själv, att kunna leva i relation till andra, rätt till trygghet och att bli bemött med respekt är centrala utgångspunkter i allt socialt arbete.

Utöver att den nationella kvalitetsplanen ska vara långsiktig står FSS även bakom ambitionen att den inte ska vara detaljstyrande utan istället fungera som stöd och vägledning för lokal, och regional utveckling samt bidra till stöd där det krävs ett nationellt ansvar.

FSS ser mycket positivt på att den nationella kvalitetsplanen utgår från att varje människa är unik med individuella behov som ska tillgodoses på ett individuellt sätt. Innehållet i kvalitetsplanens kapitel 7 ”Den äldre personen och vård och omsorg” visar på att det är ”olikheterna som är det gemensamma” vilket väl överensstämmer med den människosyn FSS ställer sig bakom.

FSS instämmer även i förslagen gällande;

Kapitel 6 Kvalitet och effektivitet – där FSS även särskilt vill stämma in i betänkandets inledande konstaterande ”att vi på goda grunder kan anta att vi inte tidigare har haft en lika bra vård- och omsorg om äldre personer som vi har idag.”

Kapitel 8 God kompetensförsörjning – där FSS bland annat välkomnar förslaget om att införa gerontologi och geriatrik som obligatoriska moment i en kommande nationell yrkesutbildning.

Kapitel 9 Hälsofrämjande, förbyggande och rehabiliterande insatser – där vi instämmer i förslaget om att ge Folkhälsomyndigheten uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd för kommunernas insatser inom hälsofrämjande och förebyggande arbete för äldre personer.

Kapitel 11 Anhöriga - och då särskilt uppdraget till Socialstyrelsen att regelbundet följa upp hur stödet till anhöriga som vårdar närstående fungerar.

Kapitel 12 Välfärdsteknik - och då särskilt utredningsuppdraget att överväga behov av ytterligare lagförslag och lagändringar i syfte att underlätta användning av välfärdsteknik inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården *samtidigt* som rättssäkerheten garanteras (se även nedan)

Kapitel 13 Boende för äldre personer. Här uppskattar FSS bland annat förslaget om att utreda (helst bara genomföra) effekterna av ytterligare höjning av bostadstilläggen så att pensionärer med låga inkomster också kan flytta till en nyproducerad eller renoverad bostad. Även förslaget ”att det i bostadsförsörjningslagen bör tydliggöras att socialnämnden ska medverka i planeringen av bostadsförsörjningen i kommunen” uppskattas av FSS.

Kapitel 15 Uppföljning: FSS instämmer i förslaget om uppföljning i början av varje mandatperiod. Äldreomsorgen i Sverige behöver långsiktiga spelregler och breda parlamentariska majoriteter. Förslaget borgar för en sådan utveckling.

FSS ställer sig även positiv till förslagen i kapitel 14 om flexibla former för handläggning och beslut om insatser till äldre personer. Här har FSS tidigare lämnat remissvar till promemorian Ds 2017:12 om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre (dnr S2017/02007/FST. FSS bedömer att förslaget i kvalitetsplanen i jämförelse med förslaget i promemorian stödjer en socialtjänst av god kvalitet och därmed den enskildes inflytande och delaktighet och samtidigt krav på rättssäkerhet. En redovisning av skälen till vårt ställningstagande redovisas under aktuellt avsnitt längre ned i yttrandet.

Vi instämmer delvis med förslagen i kapitel 10 Sammanhållen vård och omsorg och har lämnat kommentarer under aktuellt avsnitt längre ned i yttrandet.

FSS har även lämnat kommentarer till kapitel 16 Översyn av socialtjänstlagen m.m. vilka redovisas under aktuellt avsnitt längre ned i yttrandet.

Kommentarer till specifika delar

Kapitel 10 Sammanhållen vård och omsorg

FSS delar uppfattningen att personer med stora och sammansatta behov ska få en sammanhållen vård och social omsorg. Personer ska kunna erbjudas individanpassade team med olika professioner.

I den nationella kvalitetsplanen hänvisas till betänkandet *Effektiv vård* (SOU 2016:2) och förslaget om sammanhållen hälso- och sjukvård och socialtjänst. Där föreslås ett lagförslag om att socialtjänst och hemsjukvård ska organiseras och utföras gemensamt samt att socialtjänsten ska organiseras och utföras med primärvården. FSS ställer sig tveksam till ett sådant lagförslag då vi idag inte kan se igenom effekterna av en sådan förändring. Däremot välkomnas förslaget om en utredning som i sin tur lämnar förslag som tydliggör skyldighet att organisera och integrera landstingets hälso- och sjukvård med kommunens hälso- och sjukvård.

Kommuner som har ansvar för hemsjukvården har i stort sett alltid den integrerad med socialtjänsten där insatser från båda lagrummen naturligt hänger samman. I kommuner med ansvar för kommunal hälso- och sjukvård finns redan idag goda

möjligheter att organisera team med undersköterska, sjuksköterska, arbetsterapeut, fysioterapeut (vilket också görs i flera kommuner).

Det mest centrala är att skapa en ”sömlös” verksamhet där landstingets hälso- och sjukvård organiseras och integreras med kommunens hemsjukvård och socialtjänst så att den enskilde ”får det stöd jag behöver när och där jag behöver det”.

Den nationella kvalitetsplanen hänvisar till och ser det önskvärt att förslagen i betänkandet *Rätt information på rätt plats i rätt tid* (SOU 2014:23) om möjlighet till direktåtkomst eller gemensam vård- och omsorgsjournal genomförs.

FSS hänvisar till *Vision e-hälsa 2025-gemensamma utgångspunkter för digitalisering i socialtjänst och hälso- och sjukvård*.¹ Där står att arbetet ska beakta enskildas skydd mot intrång i den personliga integriteten, behovet av sekretesskyddad åtkomsthantering och samtyckesfrågor. Om regelverket behöver ändras för att tillgodose kvalitet och effektivitet i verksamheten ska även behovet integritets- och säkerhetsskydd tillgodoses. FSS välkomnar därför betänkandets förslag om ”en utredning som ska överväga behov av ytterligare lagförslag och lagändringar i syfte att underlätta användning av välfärdsteknik inom socialtjänsten och hälso- och sjukvården *samtidigt* som rättssäkerheten garanteras.” Som i så många andra fall så handlar det om att hitta en lagstiftning som skapar balans mellan dessa två disparata behov (kvalitet, effektivitet och åtkomst *samt* integritetsskydd).

Kapitel 14 Flexibla former för handläggning och beslut om insatser till äldre personer

FSS ställer sig positiv till förslaget om flexibla former för handläggning och beslut om insatser till äldre personer. Förslaget stödjer kraven på en socialtjänst av god kvalitet och därmed den enskildes inflytande och delaktighet samt krav på rättssäkerhet. Nedan redovisas skälen till vårt ställningstagande. Förslaget i kvalitetsplanen ...

- bygger på ett brett underlag där utredaren belyst, analyserat och riskbedömt frågan ur flera olika och viktiga perspektiv
- omfattar servicetjänster, sociala insatser i mindre omfattning samt mindre integritetskänsliga trygghetslarm, exempelvis aktiva trygghetslarm
- utgår från socialtjänstlagens biståndsparagraf 4 kap.1 § med tillhörande regelverk på handläggning – utförande - uppföljning och dokumentation
- utgår från den enskildes individuella behov
- stödjer den nationella metoden enligt Individens behov i centrum (IBIC)
- stödjer ett hälsofrämjande och förebyggande arbetssätt
- beaktar vikten av en tydlig, anpassad och tillgänglig information
- innehåller förslag om vägledning till stöd för kommunerna vid tillämpning av den nya bestämmelsen
- innehåller förslag om uppföljning av hur inflytande, delaktighet och rättssäkerhet påverkas vid förenklad biståndsprövning.
- innefattar uppföljning av hur en jämställd och jämlik social omsorg, kommunerna ekonomi, kvalitet och effektivitet påverkas
- innehåller förslag om ett forskningsprogram om myndighetsutövning och behovsprövning inom äldreomsorgen

---

¹ Vision e-hälsa 2025 - Gemensamma utgångspunkter för digitalisering i socialtjänst och hälso- och sjukvård

FSS har tidigare lämnat ett remissvar till promemorian Ds 2017:12 om förenklat beslutsfattande och särskilda boendeformer för äldre (dnr S2017/02007/FST).

FSS vill även uppmärksamma att den ordning för förenklat beslutsfattande som föreslås i promemorian fanns i tidigare socialtjänstlag. Det föranledde en lagändring till den ordning som finns i nuvarande socialtjänstlag.² Huvudskälet var att stärka den enskildes rättigheter.

Kapitel 16 översyn av socialtjänstlagen m.m.

Med bakgrund av att det finns två samtida förslag med helt olika tolkningar och bedömningar av förenklad handläggning kan det finnas anledning att den frågan behöver belysas i sin helhet i översynen av socialtjänstlagen. FSS är positiv till och välkomnar att det området ingår i utredningsdirektivet för översynen av socialtjänstlagen.

FSS anser inte det skulle vara ändamålsenligt med egen lagstiftning för äldre personer. En särslagstiftning skulle ytterligare stärka den ”stuprörsorganisation” som dagens gruppindelade socialtjänstlag har. Det skulle inte stödja den helhetssyn på varje enskild individ som socialtjänsten står för.

För Föreningen Sveriges socialchefer

Lars Liljedahl, ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärdsmodellen. Vi arrangerar årligen den socialpolitiska konferensen Socialchefsdagarna. Läs mer på socialchefer.se och socialchefsdagarna.se

---

² Proposition 2000/01:80 sida 87–97